ועל הסוטה שאין הולד ממזר [א]נדה דהא תפסי בה קידושין שנאמר [1]ותהי נדתה עליו אפי' בשעת נדתה תפסי בה קידושין סוטה נמי דהא תפסי בה קידושין תניא נמי הכי א)[ב]הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה ועל שומרת יבם שאין הולד ממזר ואביי שומרת יבם מספקא ליה אי ב)כרב אי כשמואל: א"ר שמעון בן עזאי כו': תני שמעון בן עזאי אומר מצאתי מגלת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש וכתוב בה ג)משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי וכתוב בה מנשה הרג את ישעיה אמר רבא מידן דייניה וקטליה אמר ליה משה רבך אמר [2]כי לא יראני האדם וחי ואת אמרת [3]ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא משה רבך אמר [4]מי כה' אלהינו בכל קראנו אליו ואת אמרת [5]דרשו ה' בהמצאו משה רבך אמר [6]את מספר ימיך אמלא ואת אמרת [7]והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה אמר ישעיה ידענא ביה דלא מקבל מה דאימא ליה ואי אימא ליה אישוייה מזיד אמר שם איבלע בארזא אתיוה לארזא ונסרוה כי מטא להדי פומא נח נפשיה משום דאמר [8]ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב מכל מקום קשו קראי אהדדי ואראה את ה' כדתניא [ג]כל הנביאים נסתכלו ד)באספקלריא שאינה מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה דרשו ה' בהמצאו ה)[ד]הא ביחיד הא בצבור ויחיד אימת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ה]אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים את מספר ימיך אמלא תנאי היא דתניא את מספר ימיך אמלא

אלו

והבא על הסוטה. אשת איש שזינתה וקיימא לן דאסורה לבעלה בפ"ק (לעיל דף יא:) מה אני מקיים אשר הוטמאה (דברים כד) לרבות סוטה שנסתרה. ואע"ג דחייבי לאוין היא מודה בה רבי עקיבא דפליג אדרבנן במתני' (לעיל מד.) במחזיר גרושתו וקאמר דהולד ממזר אע"ג דלאו חייבי לאוין דשאר הוא הכא מודי דאין ולד ממזר וכל שכן לאידך רבי עקיבא בר פלוגתא דשמעון התימני לא הוי ממזר משום דסוטה לאו מחייבי לאוין דשאר היא: **דהא תפסי בה קידושין.** לאשה ו) דאף לאחר שזינתה לא פקעו מינה קידושיה הראשונים: **נדה דכתיב ותהי נדתה עליו.** תהי לשון הויה דקידושין עליו: **שומרת יבם.** (א) לאחד מן השוק בלא חליצה שאין הולד ממזר. ואפילו לרבי עקיבא דפליג אדרבנן במתני' וטעמא משום דקידושין תופסין בה מדאפקיה רחמנא ללאו דידה בלשון הויה דכתיב (דברים כה) לא תהיה בת הויה היא והכי קאמר לא תהיה אשת המת לא תתקדש אשת המת בקדושין לאיש זר אלמא קדושין תפסי בה: **ואביי מספקא ליה.** האי לא תהיה לאיש זר: **אי כרב.** דאמר בפרק האשה רבה (לקמן דף צב:) מנין שאין קידושין תופסין ביבמה דכתיב לא תהיה אשת המת לאיש זר לא תהיה בה הויה לזר והולד ממזר: **אי כשמואל.** דאמר (שם) בעניותינו בעניות דעתינו צריכה גט דמספקא לן אי להכי הוא דאתא כדקאמר רב או דלמא לאוקמה בלאו אתא וקידושין תפסי בה מדאפיק לאו דידיה בלשון הויה: **משנת רבי אליעזר ב"י קב ונקי.** קב מדה קטנה כלומר במקומות מועטים הוא נזכר א] במשנה ז) [או בברייתא]: **ונקי.** בכל מקום שנזכר הלכה כמותו: **בהמלאו.** משמע פעמים שאינו מלוי: **אמלא.** לאו לשון תוספת אלא משלים ולא יותר: **ידענא ביה.** במנשה דלא מקבל תירוצא דטעמא דקראי אלא קטיל לי ואי אימא ליה ולא מקבל אישויי' ליה מזיד בהריגתי דעכשיו הוא סבור להורגני בדין מוטב שאברח מפניו: **כי מטא.** נרגא: **להדי פומא.** דישעיה: **נסרוה לפומיה ונח נפשיה.** ומשום הכי איענש לנסורי פומיה משום דקרינהו לישראל עם טמא שפתים מדעתו שלא צוה לו הקב"ה ולא מחמת תוכחה דכתיב ח) ואומר אוי לי כי נדמיתי: **נסתכלו באספקלריא שאין מאירה.** וכסבורים לראות ולא ראו ומשה נסתכל באספקלריא המאירה וידע שלא ראהו בפניו:

שני

דמתני' קאי דלא אסר אלא חייבי לאוין דשאר וא"ת א"כ אמאי אילטריך למנקט הכל מודים בשומרת יבם אמאי תיסק אדעתא למימר דהוי ממזר טפי מבשאר חייבי לאוין דלאו דשאר וי"ל דאליבא דרב דאמר אין קידושין תופסין ביבמה אילטריך לאשמועינן שפיר דלא הוי ממזר וטעמא אר"ת דהוי כעובד כוכבים ועבד שאין בה קידושין לשום אדם וליבם נמי לאו בת קידושין היא אלא ביאה הוא דאית בה ואפי' למ"ד דהוי ממזר מעובד כוכבים ועבד מ"מ אין ממזר מיבמה דכיון דיבמה עומדת לחלוץ כמו ליבם חשיבא בת תפיסת קידושין וא"ת לשמואל תפשוט מהך ברייתא דאין קידושין תופסין ביבמה דאי תופסין לא הוה צריך לאשמועינן דאין הולד ממזר וי"ל דשמואל מספקא ליה דלמא ברייתא היא גופה אתא לאשמעינן דקידושין תופסין ביבמה וא"ת היכי קמ"ל דתפסי הא אפי' לא תפסי לא הוי ממזר דשמואל אית ליה לעיל (דף מה.) דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר וי"ל דשפיר משמע דתפסי בה קידושין מדכייל לה בהדי סוטה ונדה משמע דבכולהו לא הוי הולד ממזר משום דתפסי בהו קידושין והא דקאמר ואביי מספקא ליה אי כרב אי כשמואל לא כפירוש הקונטרס דאפי' לרב אין הולד ממזר כדפי' אלא להכי לא נקט שומרת יבם משום דשמא תפסי בה קידושין כדשמואל ופשיטא דלא הוי ממזר ואין שום חידוש להשמיענו וא"ת ואמאי הוי ממזר משומרת יבם לשום תנא (ב) כיון דהוי כעובד כוכבים ועבד דלא תפסי קדושין לא לדידיה ולא לאחריני וברייתא דהאשה רבה (לקמן דף צב. ושם) נמי דקתני זו דברי ר' עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכמים אומרים כו' משמע דלרבנן לא הוי ממזר משום דקידושין תופסין ולפי' ר"ת אפי' אין קידושין תופסין לא הוי ממזר ואר"י דלמ"ד דהוי ממזר לר' עקיבא מחייבי לאוין דלאו דשאר נמי הוי ממזר מיבמה לשוק ומעובד כוכבים ועבד אע"ג דלא דמו לאשת אב דהא מוי"ו דולא יגלה נפקי כולהו וסמיך ליה לא יבא ממזר ולא ילפינן מידי מאשת אב אלא בהדיא כתיב בכולהו ממזרות אבל לתנא דמתניתין דאין ממזר לר' עקיבא אלא מחייבי לאוין דשאר ולא דריש וי"ו דולא יגלה לא נפקי שום חייבי לאוין אלא מאשת אב בעינן דליהוי דומיא דאשת אב דלא תפסי בה קידושין לדידיה ותפסי בה לאחריני וה"פ דברייתא דהאשה רבה (ג"ז שם) זו דברי ר' עקיבא דאמר אין קדושין נמי תפסי בכל חייבי לאוין דלאו דשאר פי' מוי"ו דולא יגלה שמעינן בכולהו דהוה ממזר ולהכי אין קידושין תופסין נמי בכולן ולהכי אין לחלק בין לאו יבמה לשוק לשאר לאוין כדפירשתי אבל חכמים אומרים אין ממזר מיבמה דכיון דקידושין תופסין בחייבי לאוין דלאו דשאר ולא הוי ממזר מינייהו לא הוי ממזר נמי מיבמה לשוק אע"ג דאין קידושין תופסין בה כיון דלא דמיא לאשת אב: **סוטה** נמי דהא תפסי בה קדושין. פי' בקונט' דאף לאחר שזינתה לא פקעי מינה קידושיה הראשונים וק' לר"י דנדה נמי לא פקעי קידושיה ואפילו הכי אילטריך קרא לאתויי דתפסי בה קידושין ואר"י דגרס וכן ברוב ספרים סוטה נמי הא כתיב בה הויה ותפסי בה קידושין פי' שגרשה ומחזירה והויה דכתיב בה היינו קרא להיות לו לאשה דמוקמינן בפ"ק (לעיל יא: ושם) לרבות סוטה וכן משמע בפרק יש מותרות (לקמן ד' פה:) דבסוטה ודאי תפסי קידושין ולא פליגי אלא אי אית לה כתובה אי לאו דקאמר סוטה ודאי איכא בינייהו דמ"ד דאורייתא הא נמי דאורייתא ואית לה כתובה כו' והיינו על כרחך במחזיר סוטה אחר שגירשה דאי לא גירשה כיון דזנתה הפסידה כתובתה ובפרק עשרה יוחסין (קדושין ד' עח.) נמי משמע דלהיות לו משמע לשון הויה דקאמר ושניהם מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאין לוקה דרך הויה אסרה תורה וא"ת בסוף האומר בקידושין (ד' סח. ושם) ור' עקיבא כי תהיין במאי מוקי לה לוקמה במחזיר סוטה וכ"ת דכי תהיין מיותר וסוטה נפקא לן מקרא דלהיות לו לאשה א"כ היכי מוקי לה באלמנה לכ"ג וכדר' סימאי הא כתיב לא יחלל חילולין הוא עושה ואין עושה ממזרים וי"ל דלא בעי לאוקמא בסוטה משום דשנואה משמע שהיא שנואה בתחלת נישואין וא"ת ולוקמה בסוטה ולבועל וי"ל דמי כתיב כי תהיין לבועל כדקאמר התם מי כתיב כי תהיין לכהן א"נ בבועל לא כתיב הויה ולא תפסי בה קידושין פר"ח דמסוטה נהי דלא הוי ממזר מדאורייתא מדרבנן מיהא הוי ממזר מידי דהוי (לקמן פז:) אאשה שהלך בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעליך ונישאת ואח"כ בא בעלה דהולד ממזר ותלא מזה ומזה ואין ראיה דהתם קנסוה כי היכי דתידוק אבל הכא אין צריך לקונסה כדי שלא תזנה תחת בעלה ועוד דבריש יש מותרות (לקמן ד' פה: ושם) קאמר גבי סוטה למ"ד דמרגלא ליה הא איהי מרגילתו ואי הוי ממזר אפילו מדרבנן לא מרגלא ליה כדאמר התם גבי חלוצה א): **אי כרב אי כשמואל.** מתוך פי' הקונט' משמע דלרב ליכא לאו ביבמה דפי' אי כרב דאמר בהאשה רבה (לקמן ד' צב:) מנין שאין קידושין תופסין ביבמה שנאמר לא תהיה וגו' לא תהא בה הויה לזר והולד ממזר ואי כשמואל דמספקא ליה אי להכי הוא דאתא כדקאמר רב או לאוקומי בלאו הוא דאתא וקידושין תפסי בה מדאפיק לאו דידה בלשון הויה ואין נראה דאמרינן בהאומר בקידושין (ד' סח. ושם) מאי יבמה שהיא בלאו ט) לא תפסי בה קידושין אלמא איכא לאו אפילו למ"ד דלא תפסי בה קידושין ובכל מקום חשיב יבמה לשוק חייבי לאוין ואותם ששאלו לר' יהושע בני צרות דבית הלל לב"ש (לעיל ד' טו:) דקבעי למילף יבמה לשוק בקל וחומר מאלמנה משמע דאיכא לאו ואומר רבינו תם דלכולי עלמא אית בה לאו וה"ק לקמן ושמואל מספקא ליה אי ללאו הוא דאתא ותהיה אורחיה י)דקרא (ג) או לאשמועינן דלקי אקידושין או לקידושין דלא תפסי נמי הוא דאתא: **אשוייה** מזיד. פר"ח שרצה להשיבו דבמשה כ)כתיב ויראו את אלהי ישראל (שמות כד):

מוסיפין

עין משפט נר מצוה

קנא א מיי' פ"ד מהל' אישות הל' יב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מד סעיף ו:

קנב ב מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלכה א סמג לאוין קיז טוש"ע שם סימן ד סעיף יג:

קנג ג מיי' פ"ז מהלכו' יסודי התורה הל' ו:

קנד ד ה מיי' פ"ב מהל' תשובה הל' ו:

תורה אור השלם

1. וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: ויקרא טו כד
2. וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת פָּנָי כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי: שמות לג כ
3. בִּשְׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת הַהֵיכָל: ישעיהו ו א
4. כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו: דברים ד ז
5. דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: ישעיהו נה ו
6. לֹא תִהְיֶה מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא: שמות כג כו
7. וְהֹסַפְתִּי עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי: מלכים ב כ ו
8. וָאֹמַר אוֹי לִי כִּי נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת הַמֶּלֶךְ יְיָ צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי: ישעיהו ו ה

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא.

תוספות ישנים

א) והקשה הר' נתנאל כיון דנפקא לן מחזיר סוטתו מלא יוכל בעלה הראשון וכו' ואמרינן הכא דהולד כשר א"כ מאי טעמא דרבי עקיבא דאמר במחזיר גרושתו הולד ממזר. בשלמא לפ"ה ניחא דנימא דקרא דלא יוכל לא איירי כלל במחזיר סוטתו [אלא] במקיים סוטתו איירינן הכא דאית בה ראיה דאין הולד ממזר מטעם דלא פקעי קדושי ואפי' החזירה אין הולד ממזר לר"ע נמי כיון דאנתק לאו דלא יוכל לגבי מקיים סוטתו דהא אית בה הויה משום דלא פקעי קדושי מעתה נאמר הואיל ואשתראי הלאו אישתרי ואפילו החזירה לא יהיה הולד ממזר אבל במחזיר גרושתו יהא הולד ממזר אבל לפי הר"י דמקרא דלא יוכל שמעי' דאית הויה במחזיר סוטתו ואין הולד ממזר מאי שנא מחזיר גרושתו ממחזיר סוטתו. הא כולהו נפקי מחד קרא מלא יוכל וכו' וכתיב בתר כן הויה להיות לו לאשה. וי"ל דר"ע יתרץ שאני מחזיר גרושתו דכתיב בגופה תועבה אבל בסוטה לא. ואומר רא"ש כי מזה נוכל

מסורת הש"ס

א) קדושין סח., **ב)** [לעיל יג: לקמן צב: צו.], **ג)** [[לעיל לז.) לקמן ס. עירובין סב: גיטין סז. בכורות כג:], **ד)** [שני פרושים אמלה זו תמצא בתוי"ט פ' ל' דכלים מ"ב], **ה)** לקמן קה. ר"ה יח., **ו)** [לאישה רש"ם], **ז)** [רש"ל], **ח)** [ישעיהו ו], **ט)** [צ"ל ולא תפסי כו'], **י)** גירסת רש"ל ולאשמועינן דלקי אקדושין או אתי למה דלא תפסי קדושין הס"ד, **כ)** צ"ל דבמשה נמי כתיב. יעב"ץ,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שומרת יבם שנשאה אחד מן וכו' במתניתין דמחזיר גרושתו וטעמא: **(ב)** תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) הכל מודים וכו' מידי דהוי אעובד כוכבים ועבד כו': **(ג)** ד"ה אי כרב וכו' אורחיה דקרא ולאשמעינן דלקי אקידושין או אתי נמי לאשמעינן דלא תפסי קידושין הס"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה משנת ראב"י קב ונקי וכו'. במשנה או בברייתא עכ"ל. ובד"ה ונקי בכל מקום שנזכר הלכה כמותו עכ"ל. מבואר מזה שדעתו כדעת האומרים בהא דקיי"ל משנת ראב"י קב ונקי דהלכה כמותו היינו אף בברייתא וכן מוכיחין דברי רש"י בקידושין (דף סב ע"ב) בד"ה כמאן וכו'. וכן מוכיחין דברי הש"ס ביבמות דף לז ע"א ומוקי לה ראב"י אליבא דהלכתא דלא תקשי הלכתא אהלכתא ויעו"ש דף לז ע"ב ברש"י ד"ה הלכתא אהלכתא דקיי"ל משנת ראב"י קב ונקי וכו' עכ"ל. והתם בברייתא הוא וש"מ דאף בברייתא איתא לכללא הדין. ולהאומרים דוקא במשנה קשה מסוגיא זו דאיך ובמה יפרשוה אם לא שידחקו לומר דידע הש"ס דבמקום הזה הלכה כראב"י אף שהוא בברייתא וצ"ע. אחרי העיון למדתי לייסב בזה. די"ל בהכרח ישנן סוגיות מחולקות בזה. דלקמן דף ס ע"א פריך ומי סבר לה כוותיה והא קיי"ל משנת ראב"י קב ונקי ואילו בהא אמר ר"ע אמר רב אין הלכה כר"א ומסיק קשיא ולפי הכלל הידוע דכל דלא אמר הש"ס תיובתא אלא אמר קשיא יש תירוץ להקושיא צריך להבין מה תירוץ יש בזה ובהכרח לומר דרב ס"ל דבברייתא אין הלכה כראב"י וא"כ תו לא ק"מ להני בעלי כללים ודו"ק ועי' מחנה ראובן בחדושי יבמות לדף ס ע"א מ"ש בזה:

תום' חד מקמאי

ליבמתו והלכה צרתה ונשאת וכו' תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה וכו' ובפרק האשה רבה נמי תנן בהדיא דיש ממזר מיבמה אלא ודאי אליבא דר"ע דברייתא דלא בעי שאר יש ממזר מיבמה ומתני' בפרק הזורק ובפ' האשה רבה אליבא דר' עקיבא (דמתני' דבעי) [דברייתא